

KAI
HILTUNEN

TAPAHTUMATURVALLISUUS JA JÄRJESTÄJÄN
VASTUUT

Sisällysluettelo

YLEISTÄ.....	2
LAINSÄÄDÄNTÖ.....	3
TAPAHTUMAMUODOT.....	3
TAPAHTUMA- ELI TOIMIALUE	3
TAPAHTUMAN TURVALLISUUDESTA VASTAAVAT HENKILÖT	4
TURVALLISUUSORGANISAATIO	4
SIDOSRYHMÄT	5
ILMOITUSVELVOLLISUUS.....	5
TILaisuuden järjestämispaikan omistajan tai haltijan suostumus	6
JÄRJESTÄJÄN VELVOLLISUUDET JA TEHTÄVÄT	6
JÄRJESTÄJÄN VASTUU TURVALLISUUDESTA	6
JÄRJESTÄJÄN VELVOLLISUUS PERUUTAA, KESKEYTTÄÄ TAI PÄÄTTÄÄ YLEISÖTILAISUUS	7
JÄRJESTYKSENVALVOJAN ASETTAMINEN TAPAHTUMAAN.....	8
SIVULLISTEN JA YMPÄRISTÖN TURVAAMINEN	8
OMAISUUDEN SUOJA	8
TAPAHTUMAN VAKUUTTAMINEN	9
<i>Vastuuvakuutus</i>	9
<i>Talkoovakuutus</i>	9
SANANVAPAAUS.....	10
POIKKEUKSET KOKOONTUMISLAIN SOVELTAMISESTA.....	10
TAPAHTUMAN SUUNNITTELU.....	10
JÄRJESTÄMISPALAVERI	10
TURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT VIRANOMAISET	11
VIRANOMAISPALAVERIT	11
TURVALLISUUSUUNNITTELU	11
PELASTUSSUUNNITELMA	13
TURVALLISUUSUUNNITELMA	14
MUUT SUUNNITELMAT	14
OHJEISTUKSET	14
JÄRJESTYKSENVALVONTA	14
JÄRJESTYKSENVALVOJIEN LUKUMÄÄRÄ?	15
JÄRJESTYKSENVALVONTAPALVELUJEN HANKINTA	15
”TILAAJAVASTUULAKI” ELI LAKI TILAAJAN SELVITYSVELVOLLISUUDESTA JA VASTUUSTA ULKOPUOLISTA TYÖVOIMAA KÄYTETTÄESSÄ (1233/2006).....	16
VARTIOINTIPALVELUT	17

PALOTURVALLISUUS	17
ENSIAPU	17
LIIKENTEENOHJAUS	18
TAPAHTUMAN SUJUVUUDESSA HUOMIOITAVA	18
POIKKEUKSELLISET SÄÄOLOLOT	19
TIEDOTTAMINEN	19
RAPORTOINTI	20
PALAUTTEET	20
LOPPUSANAT	20
APUA?	20

Yleistä

Tapahtumien järjestäminen on mennyt koko ajan valvotumpaan suuntaan ja tämä näkyy myös turvallisuusjärjestelyjen korostumisena yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa.

Perustuslaki määrittelee kansalaisille kokoontumisoikeuden ja julkiselle vallalle tämän oikeuden edistämismääräyksen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ensisijaisen kieltämisen sijasta viranomaisten on ohjeistuksen ja määräysten kautta edesautettava tapahtumien järjestämistä.

Tapahtumaturvallisuus terminä on tullut virallisesti käyttöön vasta 2000-luvulla. Se itsessään sisältää kaikki turvallisuuden (*Safety&Security*) osa-alueet. Aiemmin turvallisuusjärjestelyjä on johdettu melko pitkälle talkoopohjaisesti ja sivutoimisesti, mutta nykyisin toiminta on ammattimaistunut.

Kun puhutaan turvallisuusjärjestelyistä, niin budjetissa se näyttelee myös suurta roolia. Yleensä tapahtumaturvallisuus on toiseksi suurin kuluerä heti esiintyjäpalkkioiden jälkeen. Kuitenkin on myös muistettava, että järjestyksenvalvojat ja turvallinen tapahtuma on yksi näkyvimpiä ja vaikuttavimpia osia tapahtumasta yleisölle päin.

Toimenpiteet järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen voivat olla sekä järjestäjän että viranomaisen suorittamia. Viranomaisen suorittamista toimenpiteistä voitaisiin mainita esimerkkinä

- Järjestyksenvalvojien asettamismääräys
- Tilaisuuden ohjelmanumeroihin liittyvät turvallisuustoimenpiteet (esim. esityksessä käytetään elävää tulta → tulityökortilliset järjestyksenvalvojat valvomaan tapahtumaa) tai
- Järjestämispaikan rajaaminen pois muulta käytöltä

Lainsäädäntö

Yllättävän moni tapahtumanjärjestäjä ei tule ajatelleeksi, miten moni laki koskettaa tapahtuman järjestämistä. On olemassa mm.

- *Kokoontumislaki (530/1999)*, joka on se tärkein laki tapahtumien osalta. Siinä mm. määritellään tapahtumalajit sekä yleiset periaatteet
- *Laki järjestyksenvalvojista (533/1999)* ja *Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (282/2002)* taas määrittelevät järjestyksenvalvojien sekä vartijoiden toimivaltuuksia ja -alueita myös tapahtumien osalta. HUOM! Nämä kaksi lakia yhdistyvät (laki yksityisistä turvallisuuspalveluista) ja uusi laki astuu voimaan 2016.
- *Pelastuslaissa (379/2011)* ja siihen liittyvässä asetuksessa käydään läpi mm. järjestäjän velvollisuutta laatia yleisötilaisuuteen pelastussuunnitelma sekä varautua omaehtoisesti ennakkoon onnettomuuksia silmällä pitäen

Lisäksi on huomioitava mm. *Tupakkalaki (693/1976)*, *Alkoholilaki (1143/1994)* ja *Tieliikennelaki (267/1981)*, riippuen tietysti missä tapahtuma järjestetään, onko siellä anniskelutarjoilua ja vaikuttaako tapahtuma sivullisten oikeuksiin häiritsevästi.

Tapahtumamuodot

Meillä järjestettävät tapahtumat ovat aina joko yleisiä kokouksia tai yleisötilaisuuksia, riippuen tapahtuman luonteesta ja tarkoituksesta. Yleinen kokous on karkeasti ilmaistuna informatiivinen, valistava tapahtuma (esim. vaalitalaisuus, mielenosoitus) ja yleisötilaisuus taas on huvitalaisuus, jossa ihmisten on tarkoitus viihtyä ja pitää hauskaa (esim. näytellyt, elokuvaesitykset tai festivaalit).

Tapahtumanjärjestäjän tehtävänä on itse määrittellä, kummasta tapahtumaluokasta on kyse. Tämä on tärkeää sen vuoksi, että vaikka molemmissa ihmisiä kokoontuu yhteen paikkaan seuraamaan ohjelmaa, niin järjestäjän vastuut, velvollisuudet ja oikeudet ovat erilaisia. Myös järjestyksenvalvojien toimivaltuudet ovat hieman erilaiset yleisessä kokouksessa kuin yleisötilaisuudessa. Jos järjestäjä ei itse osaa määrittellä tapahtumansa luonnetta, poliisilta voi aina kysyä kantaa asiaan.

Tapahtuma- eli toimialue

Tässäkin materiaalissa ja monissa viranomaiskeskusteluissa nousee esille termit hui-, festari-, tapahtuma- tai toimialue. Rakkaalla lapsella on monta nimeä, mutta kaikki nämä tarkoittavat samaa, aluetta tai tilaa, jossa tapahtuma järjestetään. Alueen rajat on erittäin tärkeä tietää ja huolehtia siitä, että koko henkilöstö myös tietää sen, koska vastuukysymyksiä mietittäessä alueen rajoilla on suuri merkitys. Mikä alue kuuluu tapahtuman järjestäjän valvontavastuulle ja mikä kuuluu viranomaisille. Toimialue toimii myös rajalinjana järjestyksenvalvojille, tällä alueella järjestyksenvalvojilla on sekä oikeus että velvollisuus toimia työtehtävissään.

Yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien osalta toimialue määritellään järjestyksenvalvojaksi asettamiseen oikeuttavassa päätöksessä. Tämän päätöksen tapahtumanjärjestäjä saa tehtyään asianmukaisen ilmoituksen poliisille järjestettävästä tapahtumasta.

Laivojen, ravitsemisliikkeiden ja leirintäalueiden osalta toimialueet määräytyvät ensisijaisesti kyseisistä erityislaista. Laivojen osalta tämä laki on *Merityösopimuslaki (756/2011)*, ravitsemis- ja majoitusliikkeiden osalta *Laki majoitus- ja ravitsemistoiminnasta (308/2006)* ja leirintäalueiden toimintaahan määrittelee *Ulkoilulaki (606/1973)*.

Tapahtuman turvallisuudesta vastaavat henkilöt

Tapahtuman ensisijaisesti toiminnasta vastaava henkilö on järjestäjä. Tämä tarkoittaa lain edessä myös turvallisuuteen liittyviä asioita. Järjestäjän edellytetään vastaavan toimialueensa toimintojen turvallisuudesta sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidosta siellä. Kokoontumislain velvoittamana järjestäjän on myös huolehdittava toimialueen välitömän läheisyyden turvallisuudesta ja siitä, ettei Suomen lakia rikota missään muodossa näillä alueilla. Tarvittaessa poliisi avustaa tässä tehtävässä, mutta velvollisuus on ensisijaisesti tapahtumanjärjestäjällä JOS ei ole erikseen viranomaisen muuta määrännyt.

Järjestäjä voi asettaa tähän turvallisuuden ylläpitämiseen järjestyksenvalvoja. Tämä ei kuitenkaan vapauta järjestäjää vastuusta, vaan hänen on huolehdittava, että

- Järjestyksenvalvoja on riittävästi
- Heillä on asianmukainen hyväksyntä tehtävänsä (järjestyksenvalvojakortti tai poliisin myöntämä tilapäinen hyväksyntä)
- Järjestyksenvalvojiilla on riittävät toimintaedellytykset toteuttaa tehtävänsä (esim. pimeällä taskulamppuja)

Turvallisuusorganisaatio

Turvallisuusorganisaatio voi olla kooltaan kaikkea mahdollista yhdestä henkilöstä ylöspäin. Tärkeintä on, että järjestäjä on aina nimennyt jonkun omasta organisaatiostaan vastaamaan tästä tehtävästä. Nimikkeitä on monia: Turvallisuuspäällikkö, turvallisuusvastaava, järjestyksenvalvonnan esimies. Käytettävällä nimikkeelläkään ei ole merkitystä, vaan sillä että henkilö on kykenevä tehtävänsä.

Isoissa massatapahtumissa turvallisuusorganisaatio saattaa olla henkilömäärältään jopa useita satoja, ellei tuhansia. Tuohon lukuun sisältyvät esimerkiksi esimiehet, järjestyksenvalvojat, vartijat, liikenteenohjaajat, leirintäavustajat ja muut henkilöt, jotka ovat jollain tavalla lisäämässä tapahtuman turvallisuustasoa.

Isoissa ja keskisuurissa tapahtumissa organisaatio on usein rakentunut tällä tavoin:

Festivaalijohto/Järjestäjä/Tuottaja → Turvallisuuspäällikkö → Lohkoesimiehet → Järjestyksenvalvonta ja vartiointi → Muu tapahtumahenkilöstö

Lisäksi organisaatioon saattaa kuulua apulaisturvallisuuspäällikkö (ns. Turva II), Kriisinhallintaryhmä sekä Tilannekeskus, joka taltioi tapahtuman toimintoja ja raja-arvoja.

Turvallisuusvastaavan tehtävänä on tapahtuman pelastus- ja turvallisuussuunnittelu, alue-suunnitteluun osallistuminen, viranomaisyhteistyö, henkilöstöasiat turvallisuuden osalta

sekä ohjeistuksien laatiminen sekä työntekijöille, sidosryhmille että asiakkaille. Lisäksi hän johtaa turvallisuusjärjestelyjä itse tapahtuman aikana.

Sidosryhmät

Turvallisuusorganisaatio tekee paljon yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Tärkeimpänä on totta kai viranomaiset. Muita yhteistyötahoja ovat

- Muut järjestäjätahon osa-alueet: rakennus, lipunmyynti, siivous...
- Esiintyjät ja heidän henkilöstö
- Oheistoimijat: myyjät, alue-esiintyjät...
- Tapahtuman lähiasukkaat ja yrittäjät
- Kaupunki/kunta
- Media
- Asiakkaat

Toimivan yhteistyön takaamiseksi näiden kaikkien kanssa on tärkeää kehittää yhteinen keskustelufoorumi, jota kautta voidaan vaihtaa tietoja ja mielipiteitä tapahtuman osalta. Foorumina voi toimia sähköpostiketju, tekstiviestit, sosiaalinen media tai vaikka ihan vanhanlainen nenäkkäin tapaaminen.

Ilmoitusvelvollisuus

Yleisötapahtumista on pääsääntöisesti tehtävä ilmoitus poliisille.

Yleistä kokousta järjestettäessä ilmoitus on jätettävä vähintään kuusi tuntia ennen kokouksen aloittamista poliisille. Ilmoitus voi olla suullinen tai kirjallinen ja ilmoituksesta tulisi käydä ilmi vähintään

- Järjestäjä
- Kokouksen tarkoitus
- Järjestämisreitti tai -paikka
- Tapahtuma-aika
- Järjestyksenvalvojat (jos nimetty tapahtumaan)
- Mahdolliset rakennelmat ja käytössä olevat kokousvälineet sekä
- Yhteyshenkilö yhteystietoineen (ei tarvitse olla järjestäjä)

Tämä ilmoitusvelvollisuus ei koske sisätiloissa järjestettäviä yleisiä kokouksia, koska ne eivät yleensä aiheuta ongelmia sivullisille tai liikenteelle.

Yleisötilaisuutta varten poliisin nettisivuilta löytyy oma lomake, jolla voi tehdä asianmukaisen ilmoituksen. Yleisötilaisuuden (esim. näyttely, festivaali, konsertti) osalta ilmoitus on jätettävä poliisille vähintään viisi vuorokautta ennen tapahtuman alkua.

Poliisi voi hyväksyä myöhemminkin tehdyn ilmoituksen, jos tilaisuuden järjestämisestä ei aiheudu haittaa yleiselle järjestykselle eikä määräajan laiminlyönti vaikeuta kohtuuttomasti poliisille lain mukaan kuuluvien tehtävien täyttämistä.

Ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä:

https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/14807_Yleisotilaisuus_SU_v3.pdf?ee5e3257ca4fd288

Yleisötilaisuuksissa on myös ilmoituksenvaraisia tai vapaata ilmoitusvelvollisuudesta olevia tapahtumia. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä sellaisesta yleisötilaisuudesta, joka

- Osanottajien vähäisen määrän,
- Tilaisuuden luonteen tai
- Järjestämipaikan

vuoksi ei edellytä toimenpiteitä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheutuvan haitan estämiseksi taikka erityisiä liikennejärjestelyjä. Tarkoituksena on vähentää järjestäjälle asetettuja turhia velvollisuuksia ja helpottaa järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ongelmattomien yleisötilaisuuksien järjestämistä. Poikkeamismahdollisuus voi liittyä sekä sisätiloissa että ulkona järjestettäviin tilaisuuksiin.

Muutamana kokouksista tai tapahtumista ei siis tarvitse tehdä ilmoitusta poliisille. Tämä on kuitenkin suositeltavaa, koska silloin on mahdollisuus saada viranomaisapua ja viranomaisen voi toteuttaa velvollisuuttaan kokoontumisoikeuden toteuttamiseksi esimerkiksi turvaamalla mielenosoitusta sivullisten aiheuttamilta häiriöiltä.

Tilaisuuden järjestämipaikan omistajan tai haltijan suostumus

Yleisötilaisuuden järjestäjän on hankittava tilaisuuden järjestämipaikan omistajan tai haltijan suostumus paikan käyttämiseen tilaisuutta varten.

Tämä kokoontumislain säännös koskee sekä ulkona että sisätiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia. Suostumuksen hankkimistavasta ja muodosta ei ole erityisiä säännöksiä, koska sen voidaan katsoa kuuluvan sopimusvapauden piiriin. Kuten kaikki paperityöt, myös tämä suositus kannattaa ehdottomasti ottaa kaikkien oikeusturvan kannalta kirjallisena.

Järjestäjän velvollisuudet ja tehtävät

Järjestäjän vastuu turvallisuudesta

- Huolehdittava, että asianmukaiset suunnitelmat (pelastus- ja/tai turvallisuussuunnitelma) on laadittu
- Asianmukainen ilmoitus on tehty hyvissä ajoin
- Tapahtuma on vakuutettu asianmukaisesti, esimerkiksi vastuuvakuutus on hankittu
- Paikalla on riittävästi järjestyksenvalvoja
- Ensiapuasiat sekä palo- ja pelastusturvallisuus on hoidettu kuntoon
- Turvallisuuteen liittyvät työkalut ja -välineet ovat kunnossa ja asianmukaiset
- Rakenteet ovat hyväksytyt käyttötarkoitukseensa tai rakennusviranomaiset ovat tarkastaneet ne
- Tiedotus on hoidettu kunnolla ja riittävässä laajuudessa eri sidosryhmille

Yleinen kokous ja yleisötilaisuus on järjestettävä rauhanomaisesti sekä osanottajien tai sivullisten turvallisuutta vaarantamatta ja heidän oikeuksiaan loukkaamatta. Tällaista tilai-

suutta järjestettäessä on huolehdittava myös siitä, ettei kokoontumisesta aiheudu huomattavaa haittaa ympäristölle.

Kun tapahtumanjärjestäjä määrittelee tapahtumansa kohderyhmää, on otettava huomioon syrjintää koskeva lainsäädäntö eikä pääsyä rajoittavat seikat saa olla syrjiviä (esim. uskonto, etninen tausta, vammaisuus jne.)

Tapahtuman aiheuttamien haittojen estämiseksi ja rajoittamiseksi voi järjestäjä itse asettaa tai poliisi määrätä järjestyksenvalvonnan. Tulevan lainmuutoksen myötä vuodesta 2016 lähtien myös yksityistilaisuuksien osalta poliisi tekee tarveharkinnan järjestyksenvalvonnan tarpeesta (esim. häät). Järjestyksenvalvojen tulee pitää kokoontumislain yleisiä periaatteita toimintansa perussäännöksenä. Näitä periaatteita ovat rauhanomaisuus, turvallisuus, oikeuksien loukkaamattomuus sekä ympäristönsuojelu.

Yleisen kokouksen ja yleisötilaisuuden järjestäjällä on vastuu järjestyksen ja turvallisuuden säilymisestä sekä lakien noudattamisesta tapahtumassa. Sama vastuu on myös yleisen kokouksen puheenjohtajalla, jos sellainen on valittu. Tämä vastuu on voimassa varsinaisella tapahtumapaikalla sekä välittömässä läheisyydessä. Yleisessä kokouksessa välitön läheisyys on tulkittu melko suppeaksi, kun taas yleisötilaisuudessa se voi olla melko laajakin, riippuen täysin tapahtuman vaikutusalueesta sekä asiakkaiden kulkureiteistä tapahtuma-alueelle.

Järjestäjän on ryhdyttävä jo ennen tilaisuuden järjestämistä turvallisuutta koskeviin toimenpiteisiin, esimerkiksi suunnitelmat tulee olla laadittuna jo hyvissä ajoin. Pelastuslaki ja siihen liittyvä asetus määrittelevät pelastussuunnitelman laatimisvelvollisuuden, mutta poliisi voi tämän lisäksi edellyttää myös erillisen turvallisuussuunnitelman laatimista.

Järjestäjä voi itsekin asettaa ilmaana viranomaismääräystä tapahtumalleen järjestyksenvalvojat ja tämä on jopa suositeltavaa. Jos tapahtumaan nimetään järjestyksenvalvojat, on tällöin tehtävä ilmoitus poliisille, jotta viranomainen on tietoinen paikalla olevasta turvallisuushenkilöstöstä.

Järjestäjälle tulee matkan varrella viranomaisilta myös muita ohjeita ja määräyksiä koskien tapahtuman järjestelyjä. Järjestäjän tulee huolehtia siitä, että kaikki työntekijät saavat tiedon näistä asioista.

Järjestäjän velvollisuus peruuttaa, keskeyttää tai päättää yleisötilaisuus

1. Tilaisuuden järjestäminen on lainvastaista (esim. ei vastuuvakuutusta) tai sen järjestämisessä rikotaan olennaisesti tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä;
2. Järjestystä ja turvallisuutta ei voida ylläpitää;
3. Tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa vaaraa terveydelle tai vahinkoa omaisuudelle; tai
4. Tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa huomattavaa haittaa sivullisille tai ympäristölle

Samoilla kriteereillä on kokoontumislain mukaan myös poliisilla oikeus tehdä nämä toimenpiteet. Ensisijaisesti järjestäjää tulisi ohjata korjaamaan tilanne, mutta jos toimenpiteet

ovat riittämättömiä tai tilannetta ei saada hallintaan, niin silloin voidaan päättää koko tilaisuus. (Kokoontumislaki 15§)

Järjestyksenvalvojan asettaminen tapahtumaan

Järjestyksenvalvojaksi tapahtumaan voidaan asettaa henkilö, joka on suostuvainen tehtävään. Suostumukseksi riittää suullinen sopimus Suomen työsopimuslainsäädännön mahdollistamana.

Henkilöllä on myös oltava poliisin antama hyväksyntä tehtävään. Hyväksymisen voimassaolo osoitetaan järjestyksenvalvojakortilla tai hyväksymispäätöksellä ja henkilöllisyyspapereilla (tilapäinen järjestyksenvalvoja).

HUOM! Järjestyksenvalvojan asettamisesta vastaava taho myös velvollinen huolehtimaan, että henkilöllä on hyväksyntä tehtävänsä.

Järjestyksenvalvojen asettaminen ei siirrä tai muuta tilaisuuden järjestäjän tai kokouksen puheenjohtajan ensisijaista vastuuta tilaisuuden järjestyksenpidosta ja turvallisuudesta.

Järjestyksenvalvojalla on aina itsenäinen harkintavalta toimivaltuuksiensa käyttämisessä. Tapahtuman järjestäjä ei voi määrätä järjestyksenvalvoja tekemään lainvastaisia tekoja, esimerkiksi estämään perusteettomasti jonkun henkilön alueelle saapumista, vaan järjestyksenvalvoja arvioi itse tilanteen ja sen, onko olemassa mitään lakiin perustuvaa pääsyn estämisperustetta.

Sivullisten ja ympäristön turvaaminen

Järjestäjän on valvottava, ettei tilaisuudesta aiheudu vaaraa eikä kohtuutonta häiriötä sivullisille, liikenteelle tai ihmisten kotirauhalle. Tässä kohti on hyvä muistuttaa, että jos tapahtumalla on leirintäalue, niin kaikki majoituspaikat (teltat, matkailuvaunut, -autot ja -veneet sekä mökit) ovat kotirauhan piirissä, vaikkei henkilö omistaisikaan niitä. Riittää, että hän majoittuneena kyseiseen paikkaan.

Sivullisten ihmisten on siedettävä kohtuullista häiriötä. Kun viranomaisetkin miettivät, mikä sitten on kohtuullista, käytetään mm. seuraavia parametreja: Melun laatu, taso sekä tilaisuuden tapahtuma-aika. Mahdolliset liikennejärjestelyt tulee suorittaa joustavasti. Käytännössä tämä tarkoittaa riittävästi pysäköintitilaa tapahtumavieraille sekä toimivaa liikenteenohjausta. Lisäksi poliisi tai tienpitäjä voivat antaa liikennejärjestelyistä määräyksiä.

Järjestäjän on lisäksi valvottava, ettei toisten omaisuutta vahingoiteta eikä ympäristölle aiheudu muuta vahinkoa kuin mitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Vahinkoasioista on sovittu yleensä järjestäjän ja alueen omistajan/haltijan välisessä sopimuksessa.

Tilaisuuden järjestäjä on myös velvollinen puhdistamaan roskaantuneen alueen.

Omaisuuksien suoja

Järjestäjän haltuun vapaaehtoisesti luovutetusta omaisuudesta on pidettävä hyvää huolta. Käytännössä tämä tarkoittaa, jos tapahtumassa on narikkapalvelu, niin sinne jätetyistä ar-

tikkeleista on pidettävä hyvää huolta. Omaisuuden suoja on yksi perustuslaissa määritelty kansalaisen oikeus ja sen vuoksi sen vaalimisvelvollisuus koskee myös tapahtumia. Järjestäjän on myös huolehdittava, ettei järjestämispaikkaa tai siellä olevaa omaisuutta tuhota eikä muutenkaan vandalisoida.

Tapahtuman vakuuttaminen

Tapahtumanjärjestäjä on veloitettu myös hankkimaan vastuuvakuutuksen omalle tapahtumalleen, erityisesti jos tapahtumassa on selkeitä vaaranaiheuttajia joko esiintyjille, työntekijöille tai sitten yleisölle. Lyhyesti sanottuna vastuuvakuutus otetaan niitä tapauksia varten, joissa tapahtumanjärjestäjä joutuisi korvausvelvolliseksi.

Vastuuvakuutus

Vastuuvakuutus on ns. vahinkovakuutus. Se poikkeaa toiminnaltaan muista vahinkovakuutuksista, koska vastuuvakuutuksen kattama riski on vakuutuksenottajan mahdollinen korvausvelvollisuus jollekulle toiselle, kun taas esimerkiksi omaisuusvakuutuksessa vakuutetaan tietty yksilöity vakuutuksenottajan omistama omaisuus ja sovitaan, minkä riskin varalta vakuutus tehdään (esimerkkinä palovakuutus).

Vastuuvakuutuksen ensisijainen tarkoitus on vahingon aiheuttajan suojaaminen kattamalla vakuutuksenottajan tai muun vakuutetun vahingonkorvausriski. Toissijaisena tehtävänä on antaa suojaa myös vahingon kärsineelle, koska tällöin hän voi saada korvauksia aiheuttajan lisäksi myös vakuutusyhtiöltä. Vastuuvakuutuksessa on aina kolme osapuolta: vakuutusyhtiö, vakuutuksenottaja ja vahinkoa kärsinyt henkilö.

Vastuuvakuutuksesta korvataan vain vahinkoja, joista vakuutuksenottaja tai vakuutettu on *voimassa olevan oikeuden mukaan* korvausvastuussa. Korvauksen saaminen vastuuvakuutuksesta edellyttää, että vakuutettu on vahingonkorvausvelvollinen aiheuttamansa vahingon perusteella kolmatta kohtaan. Vastuuvakuutuksesta ei siten korvata vahinkoa vakuutuksenottajan vahingonkorvausvastuuta laajemmin, eli jos vahingon aiheuttaja ei ole vahingonkorvausvelvollinen, myöskään vakuutusyhtiö ei ole vastuuvakuutuksen perusteella velvollinen suorittamaan korvauksia vahinkoa kärsineelle.

Monissa vastuuvakuutusehdoissa edellytetään, että korvattava vahinko on aiheutettu tuottamuksellisesti; törkeä tuottamus, esimerkiksi törkeällä huolimattomuudella ja tahallisesti aiheutetut vahingot on rajattu pois korvausten piiristä.

Talkoovakuutus

Talkoovakuutus tulee kyseeseen tapauksissa, jolloin käytetään talkooväkeä esimerkiksi järjestyksenvälvonta- tai liikenteenohjaustehtävissä.

Talkoovakuutus korvaa sovituissa talkootapahtumassa sattuneen tapaturman aiheuttamia hoitokuluja ja tapaturman aiheuttaman pysyvän haitan. Lisäturvaksi talkoovakuutukseen

voi ottaa esimerkiksi korvauksen tapatumaisen kuoleman sattuessa tai päivärahan sairauslomapäivien varalle.

Tämä vakuutustyyppi on tarkoitettu nimensä mukaisesti talkooväelle eli palkattomille henkilöille. Palkkaa tai muuta taloudellista etua saavat työntekijät on vakuutettava normaalisti lakisääteisellä tapaturmavakuutuksella.

Sananvapaus

Sananvapaus on myös yksi suomalaisista perusoikeuksista ja tähän oikeuteen kuuluu myös oikeus esimerkiksi valokuvata tai tallentaa muutoin valokuvia, filmejä tai ääniä. Lähtökohteisesti yleisötilaisuuksissa kuvaaminen on sallittua *omaan käyttöön*. Järjestäjän yhtenä ja melko tärkeänä tehtävänä on kuitenkin huolehtia tekijänoikeuksien toteutumisesta. Sananvapauden estämättä kuvaamista voidaan rajoittaa, mutta tästä on informoitava asiakkaita hyvin. Tähän tarkoitukseen käy esimerkiksi sosiaalinen media, erinäköiset mainoslehtiset (flyerit), sisääntuloväylillä olevat kyltit jne.

Poikkeukset kokoontumislain soveltamisesta

Kokoontumislakia ei sovelleta julkisyhteisöjen järjestämiin virallisiin tilaisuuksiin. Tällaisia tilaisuuksia ovat esimerkiksi *Puolustusvoimien paraatit, Itsenäisyyspäivän juhlat, yliopistojen promootiojuhlat, lukuvuoden avajaiset jne. sekä valtion järjestämät hautajaiset*. Mikäli julkisyhteisö järjestää muun kuin edellä mainitun tapahtuman, sovelletaan silloin kyseiseen tapahtumaan kokoontumislakia.

Kokoontumislakia ei myöskään sovelleta uskonnollisten yhdyskuntien tunnusomaisiin tilaisuuksiin. Uskonnollisten yhdyskuntien järjestämät muut tilaisuudet kuuluvat taas sitten kokoontumislain soveltamisalaan.

Tapahtuman suunnittelu

Järjestämispalaveri

Järjestämispalaverin tarkoituksena on esitellä kaikki tapahtuman järjestelyihin osallistuvat henkilöt toisilleen ja käydä läpi heidän vastualueensa. Jos tapahtuma on vuosittain toistuva, tässä aloituspalaverissa on oivallinen tilaisuus käydä läpi edellisen vuoden tapahtuma ja siitä saatu palaute. Tämän palautteen perusteella on helppo muovata tulevaa tilaisuutta taas oikeaan ja asiakkaita toivottavasti hellivään suuntaan.

Palaverissa on hyvä käydä läpi myös tulevan tapahtuman yleiset linjaukset ja turvallisuuden osalta tärkeitä asioitahan ovat mm. alueella kielletyt esineet ja aineet sekä alkoholipolitiikka (onko alueella esimerkiksi omaa anniskelualueetta).

Jos järjestäjällä on tiedossa jo ohjelmisto, niin sekin on syytä käydä läpi. Varsinkin rokkifestareilla tietynlaiset artistit vetävät puoleensa melko omalaatuistakin yleisöä, johon järjestyksenvalvonta voi joutua varautumaan poikkeusjärjestelyin.

Muita tässä kokouksessa käsiteltäviä asioita voivat olla mm. alue ja sen mahdolliset muutokset, viranomaispalaverin koollekutsuminen, viranomaispalaveriin valmisteltavat aiheet sekä niille vastuuhenkilöt.

Turvallisuuteen liittyvät viranomaiset

- Poliisi: *Valvonta ja järjestys, lupapalvelut*
- Pelastuslaitos: *Palo- ja pelastusturvallisuus*
- Ensihoito: *Pelastuslaitoksen tai sairaanhoitopiirin järjestämä, valmiustason nostaminen suurten tai poikkeuksellisten tapahtumien yhteydessä*
- Sairaanhoitopiiri: *Varautuminen suurten tai poikkeuksellisten tapahtumien yhteydessä*
- Rakennusvalvonta: *Tilapäisrakenteet*
- Aluehallintovirasto: *Alkoholi- ja tupakka-asiat*
- Tieverkostosta vastaavat tahot (kaupunki/kunta, Liikennevirasto, ELY-keskus): *Liikenteenohjaukseen liittyvät ohjeet ja määräykset*
- Turvatekniikan keskus
- Ympäristövirasto: *Mm. Meluasiat*
- Joitain muita, mitä?

Viranomaispalaverit

Viranomaispalaveri kutsutaan hyvissä ajoin ennen tapahtuman alkamista kokoon. Tämä aika olisi suotavaa olla ennen rakennustöiden aloittamista, koska viranomaisilla voi olla jotain huomautettavaa asioihin. Näin säästytään sitten turhalta työltä ja mikä melkein päärämpää, turhilta kustannuksilta.

Järjestäjä esittelee palaverissa omat aikomuksensa viranomaisille heidän kommentoidessa ja kysellessä tarkennuksia. Jos järjestelyissä on jotain mikä ei miellytä viranomaista, on tässä kontekstissa hyvä mahdollisuus käydä läpi vaihtoehtoja, jotta kaikki olisivat tyytyväisiä.

Toinen viranomaispalaveri on syytä kutsua kokoon myös tapahtuman jälkeen, mielellään melko nopeasti tapahtuman päättymisen jälkeen. Näin saadaan molemmin puolin käsitellyt hyvät ja huonot asiat, jotka ovat käyneet ilmi itse tapahtuman aikana.

Turvallisuussuunnittelu

Turvallisuussuunnittelusta vastaa yleensä turvallisuuspäällikkö/-vastaava. Suunnittelun lähtökohdانا on se, että tapahtuma pystyy omatoimisesti reagoimaan ongelma- ja onnettomuustilanteisiin ilman viranomaisten välitöntä läsnäoloa. Koska suunnittelussa joudutaan ottamaan kaikki osa-alueet huomioon, hankkimaan paljon tietoa ja lyömään ne vielä yhteen pakettiinkin, on tämä tehtävä aloitettava hyvissä ajoin. Ison Rokkifestivaalin kohdalla suunnittelutyö alkaa karkeasti vähintään kuusi kuukautta ennen tapahtumaa. Tässä suunnitteluvaiheessa aloitettu riskianalysointi eli eri riskitekijöiden kartoittaminen ja huomioiminen kestää aina tapahtuman viimeisille hetkille saakka. Yleensä tapahtuman pelastus- ja turvallisuussuunnitelma tahtoo olla valmis vasta päivä tapahtuman päättymisen jälkeen, jolloin siihen on saatu kirjattua kaikki tapahtuneet asiat ja miten niistä on selvitty.

Riskikartoituksessa käydään läpi tapahtumassa mahdollisia onnettomuuksia ja ikäviä tapah-
tumia, esim. onko riskinä että asiakkailta viedään omaisuutta, tuleeeko kenties tappeluja,
onko mahdollisuutta tulipalolle jne. Riskikartoitus on tehtävä tarkasti ja todenmukaisesti,
muuten siitä ei ole mitään hyötyä.

Kun uhat on listattu vaikka ranskalaisilla viivoilla, niin sitten mietinnän alle tulee, kuinka es-
tämme noita uhkia toteutumasta. Onnistuuko se lisäämällä alkusammutuskalustoa tai jär-
jestyksenvalvoja, voisiko kenties lisävalaistus estää onnettomuuksien syntymistä. HUOM!
Kaikki riskit eivät ole ihmisistä johtuvia. Esimerkiksi talvella liukkaat kulkuväylät tai kylmä
sää saattaa asettaa alueella olevat ihmiset vaaraan.

Vuonna 2011 voimaan astunut Pelastuslaki ja siihen liittyvä asetus edellyttävät, että pelas-
tussuunnitelmaan on laitettava tähän riskikartoituksen yhteyteen myös johtopäätelmät ky-
seisistä kartoitetuista riskeistä eli mitä on seurauksena jos kyseinen uhka pääsee toteutu-
maan.

Kartoituksen perusteella järjestäjän tulee myös laatia toimintaohjeet henkilöstölle, kuinka
ennalta ehkäistä riskien toteutumista tai mitä tehdä, jos riski toteutuukin. Näiden toiminta-
ohjeiden tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia, koska liian monimutkaisia ohjeita ei ku-
kaan muista hädän hetkellä.

Sekä suunnitelma että toimintaohjeet on laadittava mahdollisimman selkeästi ja ilman mi-
tään turvallisuusalan ammattislangia. Työntekijöissä on paljon ihmisiä, jotka eivät ole nor-
maalielämässä turvallisuusalan ihmisten kanssa tekemisissä, niin ei heiltä voida olettaa tie-
tämystä ammattitermeistä. Jos ihmiset eivät ymmärrä mitä lukevat, eivät he myöskään voi
toimia tehokkaasti.

Suunnitelmia on päivitettävä aina kun tulee jotain uutta ilmi (esim. uusi riskitekijä, jota ei
ole osattu ennakoida) tai vanhat kohdat vaativat päivitystä. Jos kyseessä on toistuva tapah-
tuma, suunnitelma tulee käydä joka kerta läpi uudelleen ja uudelleen eikä pelkästään vaih-
taa päivämääriä...

Turvallisuussuunnittelua voidaan tehdä myös viranomaisten kanssa ja heiltä onkin saatavilla
paljon hyviä tietoja sekä kokemuksia, kuinka tapahtuma voidaan toteuttaa turvallisesti. Vi-
ranomaismääräysten lisäksi on olemassa myös muita ohjeita ja määräyksiä, jotka on otetta-
va huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa. SPEK Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on
muun muassa yksi, joka ohjeistaa tapahtumia. Sieltä on myös saatavilla erilaisia oppaita
apuvälineeksi.

Olisi erittäin toivottavaa, että turvallisuusvastaava pääsisi myös mukaan aluesuunnitteluun.
Näin hän voi kommentoida ja tarvittaessa antaa parannusehdotuksia alueen suhteen. Ta-
pahtumaturvallisuus on tavallaan kompromissien kautta toimimista. Joissain asioissa turval-
lisuusvastaavan on annettava periksi, mutta ei ikinä sellaisissa asioissa, jotka selkeästi vaa-
rantaisivat ihmiset tai omaisuuden turvallisuutta. Yleisimpiä kompromissin aiheita ovat
esimerkiksi kulkureitit, kojujen sijainnit ja alueella kielletyt esineet.

Pelastussuunnitelma

Pelastuslaki antaa velvollisuuden huolehtia omaehtoisesta varautumisesta (14§) sekä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman (16§) laatimisesta.

Pelastussuunnitelmaa varten on selvitettävä ja arvioitava tapahtumaan kohdistuvat vaarat ja uhat. Tämän selvityksen perusteella laaditaan suunnitelma näiden riskien pienentämiseksi. Tämä suunnitelma toimii työkaluna sekä itse tapahtumalle että viranomaisille. Se on toimitettava pelastuslaitokselle 14 vuorokautta ennen tapahtuman alkamista. Jos tapahtumassa käytetään erikoistehosteita, on niistä laadittava oma suunnitelma. Tämän suunnitelman tekee yleensä tehostemies itse.

Pelastussuunnitelma on Laadittava yleisötilaisuuteen tai tapahtumaan, jossa:

- Läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja
- tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta tai
- tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Jos samaa yleisötilaisuutta tai tapahtumaa varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan suunnitelman sisältöä koskevat seikat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.

Pelastuslaitoksella on velvollisuus neuvoa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman laadinnassa.

Pelastussuunnitelma voi sisältää esimerkiksi seuraavat tiedot:

- Yleistä tapahtumasta
- Vastuuhenkilöt ja -alueet
- Turvallisuusjärjestelyt alueella
- Ensiapu
- Paloturvallisuus ja alkusammutuskalusto
- Vaaralliset aineet ja niiden varastointi
- Omatoiminen varautuminen vaaratilanteisiin
- Viranomaistoiminta alueella
- Riskikartoitus
- Yhteystiedot
- Toimintaohjeet
- Aluekartta, pohjapiirustus, muut tarvittavat kartat

Turvallisuussuunnitelma

Poliisi voi edellyttää erillisen turvallisuussuunnitelman laatimista yleisötilaisuudelle. Siinä missä pelastussuunnitelma käsittelee onnettomuuksia ja vahinkoja, turvallisuussuunnitelma keskittyy enemmän rikos- ja vahingontekoturvallisuuteen. Turvallisuussuunnitelma sisältää tiedot, ohjeet ja määräykset koskien

- Järjestyksenvalvontaa ja vartiointia
- Artistiturvallisuutta
- Rakenteellisia suojauskeinoja (aitaukset, valaistus....) sekä
- Asiakasohjeistuksia

Turvallisuussuunnitelma toimitetaan poliisille yleensä samaan aikaan kuin ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä eli viisi vuorokautta ennen tapahtuman alkua.

Muut suunnitelmat

Tapahtuma voi edellyttää myös muita suunnitelmia, riippuen sen laajuudesta ja vaikutusalueesta. Näitä suunnitelmia voivat olla esimerkiksi

- Viestintäsuunnitelma: *Radiopuhelimien haltijat ja heidän kutsut, kenellä oikeus tiedottaa ulos- ja sisäänpäin jne.*
- Liikenteenohjaussuunnitelma: *Jos tapahtuma vaikuttaa jollain tasolla sivullisten liikennekäyttämiseen häiritsevästi, esim. tie jouduttu katkaisemaan liikenteeltä väliaikaisesti.*
- Evakuointisuunnitelma: *Yleensä on pelastussuunnitelman liiteosana. Jos alueella joudutaan siirtämään ihmisiä turvaan, niin miten se tapahtuu ja minne ne ihmiset siirretään*
- Ensiapusuunnitelma: *Kuinka ensiapu on järjestetty tapahtumassa. Tämä suunnitelma toimitetaan paikalliseen terveyskeskukseen tai sairaalaan vähintään 14 vuorokautta ennen tapahtuman alkamista.*

Ohjeistukset

Ketkä kaikki tarvitsevat ohjeita tapahtumassa?

- Turvallisuushenkilöstö
- Tapahtumahenkilöstö: Vastaavat, työntekijät
- Merchandise eli myyntikojut ja niiden yrittäjät
- Ensiapu
- Lähiasukkaat ja -yritykset

Ohjeistuksia laadittaessa on muistettava huomioida niiden yksinkertaisuus ja kansankielisyys. Festivaaleilla, joissa on monia maailmanluokankin tähtiä, artistien raiderit (eräänlaiset esiintymisvaatimukset) sisältävät myös henkilöstölle joskus jopa aika tarkkojakin ohjeita, joiden noudattamatta jättäminen voi aiheuttaa koko esityksen peruuntumisen.

Järjestyksenvalvonta

Järjestyksenvalvonta on näkyvin osia tapahtuman asiakaspalvelua. Henkilöstö on saatava ymmärtämään yhteinen tavoite: tapahtuman pitää olla miellyttävä kokemus asiakkaille: Kuinka asiakkaita ohjeistetaan ja opastetaan ystävällisesti, kuinka heidät huomioidaan hei-

dän saapuessaan ja poistuessaan toimialueelta sekä miten hankalat asiakkaat otetaan haltuun.

Toimivan järjestyksenvalvonnan tulisi olla asiakaslähtöistä, opastavaa ja ohjaavaa sekä rentoa, mutta lainmukaista. Kaikista järjestyksenvalvojistakaan ei välttämättä ole yleisötapahtumiin, vaikka he muilla toimialueilla olisivatkin loistavia.

Nykyisin ammattiyhtymät ovat syrjäyttäneet talkooväen järjestyksenvalvonnassa. Talkoolaisien ja vapaaehtoisten määrä on pienentynyt vuosi vuodelta kautta maan eikä oikein kukaan tiedä syytä miksi. Onneksi vielä löytyy joitain yhdistyksiä ja seuroja, jotka tekevät aktiivisesti töitä kesätapahtumissa. Vuonna 2016 astuu voimaan uusi turvallisuusalan lainsäädäntö, joka vaikuttaa myös tapahtumien turvallisuuspalvelujen hankintaan. Jatkossa yrityksellä tulee olla turvallisuusalan toimilupa, jotta se voi myydä järjestyksenvalvonta- tai vartiointipalveluja.

Poliisi voi määrätä minkä tasoisia järjestyksenvalvoja on asetettava millekin toimipaikalle. Yleisin esimerkki on, että anniskelualueiden järjestystä pitää olla valvomassa ammattilaiset. Turvallisuusvastaavan tehtävänä on sitten työvuorosuunnittelussa ottaa nämäkin vaatimukset huomioon.

Järjestyksenvalvojen lukumäärä?

Karkeana ohjenuorana on kulkenut sekä viranomaisilla että järjestäjillä suhdeluku 1:100 eli yksi järjestyksenvalvoja sataa asiakasta kohti. Tämähän ei ole kiveen hakattu, vaan tilaisuuden luonne ja alueratkaisut sanelevat tarkan lukeman. Jos mietimme tätä esimerkiksi taas rokkifestivaalin kautta:

Tapahtuman asiakaskapasiteetti on 15 000 henkeä. Tuolla suhdeluvulla järjestyksenvalvoja tarvittaisiin näin ollen 150 kappaletta. Tapahtuman portit vievät helposti tästä lukumäärästä jo pois 30 henkeä, lavaturvallisuus 15 henkeä, kulunvalvonta 15 henkeä, ulkoalue 35 henkeä, leirintäalue 40 henkeä eli lopulta yleisvalvontaan ja itse yleisömassan vartiointiin onkin enää käytössä 15 järjestyksenvalvojaa eli yksi järjestyksenvalvoja tuhatta asiakasta kohden. Ja tästä on vielä vähentämättä anniskelualueen järjestyksenvalvojat, joka olisi karkeasti noin kymmenen henkeä...

Tarvittaessa poliisi avustaa omien kokemustensa perusteella tuon suhdeluvun määrittelyssä. Kuitenkin tuo yhden suhde sataan on hyvä lähtökohta, josta on helppo tarkentaa lukemaa.

Järjestyksenvalvontapalvelujen hankinta

- Tarjouspyynnöt ajoissa liikenteeseen: Kesällä on Suomessa joka viikonloppu 20-25 eri kesätapahtumaa, jonka vuoksi yrityksillä on kiire kartoittaa asiakaskohteet
- Tarjouspyyntö voi olla avoin (ei määriteltyjä tehtäviä) tai selkeästi kohdesidonnainen (esim. portti tai lavaturvallisuus)
- Palvelunostajan olisi syytä määritellä ”kipuraja”, joka toimii kattohintana palveluille. Näin järjestyksenvalvonta on helppo budjetoida ja alkuvaiheessa ennen tarjouksia, eikä tule negatiivisia yllätyksiä.

- Kuten kaikissa palveluissa, halvin ei välttämättä ole parasta.
- Järjestäjän ilmoitettava hyvissä ajoin haluttu henkilömäärä ja työvuorot palveluntarjoajalle.
- Järjestäjä voi ulkoistaa turvallisuusjärjestelyt kokonaan ulkopuoliselle, joka siinä tapauksessa toimii järjestäjän edustajana ja tekee järjestäjälle määriteltyjä tehtäviä!

”Tilajavastuulaki” eli Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006)

Lain tarkoituksena on edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja työehtojen noudattamista sekä luoda yrityksille ja julkisoikeudellisille yhteisöille edellytykset varmistaa, että vuokratyö- tai alihankintasopimuksia tekevät yritykset täyttävät lakisääteiset velvollisuutensa. Lakia sovelletaan vuokratyöntekijöihin ja alihankintapalveluihin. Jos vuokratyöntekijän työskentely kestää yhteensä alle 10 työpäivää tai alihankintasopimuksen arvo on verotomana alle 7 500 euroa, lakia ei sovelleta.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että järjestäjän on ennen sopimuksen tekoa pyydettävä palveluntarjoajalta

- Selvitys ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin sekä ALV-rekisteriin kuulumisesta
- Kaupparekisteriote
- Todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty
- Todistukset eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty
- Selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista

Järjestäjä voi myös itse hankkia rekisteriselvitykset ja kaupparekisteriotteen. Jos järjestäjällä on perusteltu syy luottaa sopimuspuolen täyttävän lakisääteiset velvollisuudet, niin hänen ei tarvitse pyytää selvityksiä tai todistuksia. Hyvänä perusteena voi toimia

1. Sopimuspuoli on valtio, kunta, kuntayhtymä, Ahvenanmaan maakunta, Ahvenanmaan maakunnan kunta tai kuntayhtymä, seurakunta, seurakuntayhtymä, Kansaneläkelaitos tai Suomen Pankki, osakeyhtiölaissa (624/2006) tarkoitettu julkinen osakeyhtiö, valtion liikelaitos tai sen kokonaan omistama yhtiö, kunnan tai kuntayhtymän kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhteisö tai yhtiö taikka vastaava ulkomainen yhteisö tai yritys;
2. sopimuspuolen toiminta on vakiintunutta;
3. tilaajan ja sopimuspuolen sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena aikaisempien sopimussuhteiden johdosta; taikka
4. luottamukseen on edellä 1–3 kohdassa säädettyyn rinnastettava syy.

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia. Jos osapuolet ovat tehneet uuden sopimuksen edellisestä ollessa alle 12 kuukautta, järjestäjällä ei ole selvitysvelvollisuutta ellei ole syytä epäillä tilanteen muuttuneen. Järjestäjä sitoo lain määrittelemä vaitiolovelvollisuus selville saamistaan asioista. Jos järjestäjä ei toteuta tilajavastuulain asettamaa

velvollisuutta asioiden selvittämiseksi, laiminlyöntimaksu on 1 500 – 15 000 euroa. Valvova viranomaisena on Työsuojelupiiri.

Vartiointipalvelut

Alueen sulkeuduttua sinne jäävää omaisuutta on tietysti suojattava jollain tavoin. Järjestyksenvalvojen toimintaoikeudet voimassa vain tapahtuma-aikana, joten yövartiointi järjestyksenvalvojestatuksella on mahdotonta. Tämän vuoksi vartioimisliikkeet ovat tulleet lainmuutoksen myötä myös tapahtumien yhdeksi toimijaksi. Tällä hetkellä monet turvallisuusalan yritykset pystyvät myymään kokonaisvaltaisen paketin tapahtumalle aina vartioinnista ja arvokuljetuksista turvallisuusjohtoon saakka. Jos tapahtumassa käsitellään hiemankaan enemmän rahaa, kannattaa miettiä myös arvokuljetus-, tai kansankielellä rahankuljetuspalvelujen ulkoistamista ammattilaisille.

Vartiointitoimeksianto edellyttää aina kirjallista toimeksiantosopimusta, jossa sovitaan mm. vartiointitehtävästä, ajankohdasta sekä suoritettavasta korvauksesta.

Omapartiointi myös mahdollista tietyissä tapauksissa, tähän antaa sekä nykyinen että tuleva laki yksityistä turvallisuuspalveluista mahdollisuuden. Järjestäjän edustaja voi vartioida työnantajansa omaisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos alueella on jonkun muun, esimerkiksi myyntikojuyrityksen tavaroita, niin lain mukaan niitä ei voida sisällyttää tähän vartiointimuotoon, vaan omavartija saa valvoa vain työnantajalleen kuuluvaa omaisuutta.

Paloturvallisuus

Myös pelastuslaitos on velvoitettu auttamaan tapahtumanjärjestämisessä. Yleensä apu on tarpeen siinä vaiheessa kun aletaan määritellä tapahtumapaikan palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyvää kalustoa; alkusammuttimien tarvetta, sammutuspeitteitä, kenties vesityynyreitänkin tarvitaan. Hyvä kaveri tällä osa-alueella on paikallinen VPK, josta voi tarvittaessa myös saada alueelle oman päivystysyksikönkin.

Ensiapu

Ensiapu on järjestettävä aina jossain muodossa tapahtumapaikalle. Ensiapu voi olla vähimmillään ensiapulaukku ja parhaimmillaan alueella päivystävä ensihoitoyksikkö eli ambulanssi. Järjestyksenvalvojat ovat myös yleensä suorittaneet ensiapukoulutuksia ja järjestäjän on syytä jo rekrytointivaiheessa kartoittaa tämäkin osaaminen. Siitä on apua kokonaisuudenhallinnassa. Ensiapujärjestelyjen laajuus määräytyy pitkälle taas tapahtuman luonteesta, onko esimerkiksi toimintaa ympärivuorokautisesti vai pelkästään päivisin.

Ensiapupalveluja tarjoavat monet tahot. Tunnetuimpia ovat Suomen Punainen Risti ja Emergency First Response. Lisäksi monet turvayritykset ovat laajentaneet palvelujaan myös ensiavun puolelle, joten kannattaa kysellä rohkeasti eri vaihtoehtoja.

Ensiapujärjestelyistä on pystyttävä esittämään erillinen suunnitelma paikalliselle sairaanhoitopiirille.

Liikenteenohjaus

Liikenne yleisesti ottaen on suuria tunteita herättävä asia. Yleisötilaisuudet saattavat aiheuttaa omalla toiminnallaan säröjä kansalaisten normirutiineihin ja tämän vuoksi liikennejärjestelyjen sujuvuus on nostettu viime vuosina yhdeksi painopisteeksi tapahtumien osalta. Liikenteenohjaussuunnitelmasta on käytävä ilmi seuraavat asiat

- Liikennemerkkit ja liikenteenohjauslaitteet
- Liikenteenohjaajat
- Mahdolliset kiertotiet
- Tiedottaminen kansalaisille

Liikenteeseen liittyvät luvat ja ilmoitukset on tehtävä pahimmillaan usealle eri taholle riippuen järjestämispaikasta. Näitä instansseja ovat mm

- ELY-keskus
- Kaupunki/kunta
- Liikennevirasto
- ELY-keskus: Erikoiskuljetusreittikeskus (Tampereen ELY-keskus)

Liikenteenohjaajana toimivat henkilöt on hyväksyttävä poliisilla. Järjestyksenvalvoja voi toimia tilapäisenä liikenteenohjaajana, mutta tässäkin tapauksessa poliisi hyväksyy hänet vielä erikseen liikenteenohjaukseen. Syy miksi tästä on tehty näin perusteellista, on puhtaasti liikenteenohjaajan oman oikeusturvan takaamiseksi. Liikenteenohjaajalla on yllättävän paljon valtaa (jopa hälytysajoneuvon on pysähdyttävä liikenteenohjaajan niin näyttäessä) ja todella tukeva lainsuoja työtehtävässään. Tämän vuoksi poliisi kirjaa erikseen ylös tässä tehtävässä toimivat henkilöt.

Tapahtuman sujuvuudessa huomioitava

Asiakkaiden sisäänotossa

- Lipunmyynti/rannekkeiden vaihto
- Opastuksen toimivuus
- Ajoneuvojen pysäköinti
- Porttien vetokapasiteetti
- Kielletyt/sallitut esineet ja aineet
- Esiintyjät ja aikataulut

Alueella

- Massojen liikkuminen
- Aluerakenne ja sen toimivuus
- Opastukset ja tiedottaminen alueella

Aluetta tyhjennettäessä

- Myynti- ja ruokapisteiden toiminta (kuinka moneen ovat avoinna)
- ”Huviluvan” päättymisen
- Oheistoiminnot alueen ulkopuolella tai leirintäalueilla

Poikkeukselliset sääolot

Viimeisten vuosien aikana tapahtumiin on kohdistunut kovia luonnonvoimia, lähinnä erilaisten rankkasateiden sekä trombien ja syöksyvirtausten muodossa. Pahin tilanne on koettu Porissa 2010, jolloin yksi ihminen kuoli ja useita loukkaantui syöksyvirtauksen iskiessä rokkifestareille. Tämä toimi herättäjänä myös muille tapahtumille, että poikkeuksellisiin sääoloihin tulisi varautua ennakkoon niin hyvin kuin mahdollista. Kukaan ei mahda luonnolle mitään eikä sataprosenttisia ennustuksia voida tehdä. Internetistä on käytettävissä ilmaisia ja maksullisia sääpalveluja, riippuen tapahtuman budjetista ja noita ohjelmia voi käyttää jonkinlaisena ohjurina tapahtuman omaehtoiseen varautumiseen. Lisäksi pelastuslaitoksen varosääennusteet auttavat merkittävästi tarkempaa valmistautumista.

Kaikille käytettävissä oleville rakenteille on oltava todenmukaiset lujuuslaskelmat sekä tuulilukemat, kuinka paljon tuulta kyseinen rakenne kestää ennen sortumista. Näitä kaikkia sään aiheuttamia poikkeustilanteita varten on syytä laatia selkeät ja yksinkertaiset toimintaohjeet henkilökunnalle.

Poikkeuksellisilla sääoloilla käsitetään aina joku myrskyyn viittaava asia. On myös muistettava, että helteet luetaan myös tähän kategoriaan. Todella kuumalla säällä turvallisuushenkilöstö joutuu tarkkailemaan sekä itseään että yleisöä lämpöuupumusten, -halvausten tai nestehukan havaitsemiseksi.

Kovien myrskytuulien vuoksi ovat pelastuslaitokset laatineet tapahtumille tiettyjä ohjeita esimerkiksi telttojen kiinnittämiseksi. Tässä esimerkkinä Kymen pelastuslaitoksen antama ohje myyntitelttoja varten.

Teltan kiinnitykseltä edellytetyt painot

Telttakoko	Minimipainot
2 x 2 m	2 x 20kg tai 3 x 15kg
4 x 4 m	3 x 20 kg tai 4 x 15 kg
4 x 8 m	5 x 20 kg tai 6 x 15 kg

Kyseisten painojen tulee olla kiinnitettävissä tukevasti telttakehikkoon. Painona voi toimia esimerkiksi iso vedellä täytetty kanisteri, joka sidotaan telttakulmaan vahvalla narulla. Jos teltan voi kiinnittää luotettavasti esimerkiksi viereiseen tolppaan (ei toiseen telttaan) tai kiinteään betonipainoon, voidaan irtopainoja vähentää tarpeen mukaan. Telttojen kiinnityksessä voidaan käyttää myös maakiiloja. HUOM! Luonnonkivet, pakastimet tai muut ilman kiinnitystä olevat painoratkaisut eivät kelpaa!

Tiedottaminen

Tiedottamisessa on jaettava myös selkeät vastuualueet: turvallisuuspäällikkö vastaa turvallisuuteen ja liikenteeseen liittyviin kysymyksiin, promoottori esiintyjiin ja järjestäjä muihin asioihin. Työntekijöille on myös laadittava linjaus koskien haastatteluja ja muita kyselyjä. Onko miten järkevää, että työntekijä kommentoi esimerkiksi tapahtuman liikennejärjestelyjä tietämättä asiasta välttämättä ihan kaikkea? Onko siitä kenties jotain haittaa tapahtumal-

le? Myös viranomaisten kanssa tehtävä selkeä linjaus tiedottamisesta ja tietojen vaihtamisesta.

Tiedottamisessa on syytä hyödyntää kaikkia mahdollisia kanavia:

- Some: Twitter, Facebook, Instagram...
- Juontaja/kuuluttaja
- Media
- Flyerit, muut materiaalit
- KYLTITYKSET!!!
- Kriisiviestintään ennakolta suunnitellut pohjat, esimerkiksi evakuointitilanteita varten valmiit viestit: ”hyvät asiakkaat, olkaa hyvä ja poistukaa portin ulkopuolelle järjestyksenvalvojen ohjeiden mukaisesti, kiitos!”

Jos tapahtumassa syntyy joku kriisitilanne, on äärimmäisen tärkeää saada realistista tietoa ihmisille, ennen kuin huhut karkaavat käsistä. Tämä tiedon levittäminen koskee sekä työntekijöitä että asiakkaitakin.

Raportointi

Tapahtumalla on oltava jonkin tasoinen raportointijärjestelmä, johon voidaan kerätä tietoja usealtakin eri lohkolta, esimerkiksi turvallisuus, lipunmyynti, tekniikka, rakennus jne. Tiedonkeräämisen tarkoituksena on selvittää niin epäkohtia kuin onnistuneita kokemuksia tapahtumasta. Kirjaamisen seurauksena syntynyt ”päiväkirja” on erinomainen apu tulevia koitoksia varten, ei tarvitse pohjata tulevaa suunnittelua pelkän muistin varaan.

Palautteet

Palautteet ovat tapahtumalle kultaakin kalliimpi tiedonlähde. Palautteet kerätään sekä asiakkailta että työntekijöiltä ja on syytä käydä asioita läpi myös eri viranomaisten kanssa. Palautteita voi kysellä myös lähiasukailta tai muilta, joihin tilaisuus on kenties vaikuttanut. Palaute olisi saatava mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen, jotta ihmisillä olisi asiat vielä tuoreessa muistissa, eikä aika olisi kullannut muistoja.

Loppusanat

Turvallisuus on merkittävä osa mitä tahansa tapahtumaa. Sen onnistuminen jää usein huomaamatta, mutta epäonnistuminen nostaa aina päänsä ylimmäksi. Joskus työtä ammatikseen tekevät ovatkin todenneet, että siinä vaiheessa kun kukaan ei sano mitään turvallisuusjärjestelyistä, ei hyvää eikä huonoa, niin homma on mennyt putkeen. Jotta asiat menisivät hyvin, on syytä tiedostaa omat rajansa tässäkin työssä ja jos tuntuu, ettei osaamista löydy, niin ei ole häpeä kysyä apua tai neuvoa. Kaikkien tarkoituksena on kuitenkin, että saamme jatkossakin järjestää tapahtumia ilman onnettomuuksia ja rikoksia.

Apua?

- www.poliisi.fi
- www.spek.fi
- www.turvallisuussuunnittelu.fi
- Oma pelastuslaitos
- Poliisilaitos

- Turvallisuusalan yritykset ja yhteisöt
- Muut tapahtumanjärjestäjät
- Tapahtumapaikan oma henkilöstö